«ΠΙΣΤΟΣ ΑΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ»

Ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης

ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

(20.6.1922 - 12.12.1994)

-Α-

Ὅταν στὶς ἑπτὰ παρὰ εἴκοσι πέντε τὸ πρωὶ τῆς Δευτέρας 12ης Δεκεμβρίου 1994, στὸ Πανεπιστημιακὸ Νοσοκομεῖο τῶν Ἰωαννίνων, ἄφηνε τὴν τελευταία του πνοὴ ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης κυρὸς ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ, ἐτελείωνε μιὰ ζωὴ δοσμένη ὁλοκληρωτικὰ στὴν Ἐκκλησία καὶ στὸ Ἔθνος.

Πέρασαν ἤδη περισσότερα ἀπὸ ἕντεκα χρόνια ἀπὸ τὴν ὁσιακὴ κοίμηση τοῦ πολύκλαυστου Ἱεράρχου, ποὺ ὑπῆρξε μιὰ σπάνια μορφή, ἡ ὁποία ξεσήκωσε κυριολεκτικὰ τὸν Ἑλληνισμό, ξεθάβοντας ἀπὸ τὴν λησμοσύνη καὶ τὴν ἄγνοια τὸ ἐθνικὸ θέμα τῆς Βορείου Ἠπείρου καὶ φέρνοντάς το στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν ἐνδιαφερόντων καὶ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ποιός, ὅμως, ἦταν ὁ μακαριστὸς ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ; Ποιὰ ἡ ζωὴ του ; Ποιὸ τὸ ἔργο του ; Ποιοὶ οἱ ἀγῶνες του ; Ἰδοὺ μερικὰ ἐρωτήματα ποὺ πρέπει νὰ ἀπαντηθοῦν, ἄν καὶ δὲν γνωρίζει κανεὶς κατὰ πόσον θὰ μπορέση νὰ σκιαγραφήση, ἔστω καὶ ἀμυδρῶς, τὴν μεγάλη καὶ ἀνεπανάληπτη προσωπικότητα. Λίγα στοιχεῖα θὰ παρατεθοῦν ἀπὸ τὴν πολυκύμαντη ζωὴ του. Γιατὶ ἄν θὰ ἐπιχειροῦσε κανεὶς νὰ παρουσιάση τὴν ἱεραποστολικὴ δράση καὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου, θὰ ἤθελε καὶ χρόνο πολὺ, ἀλλὰ καὶ κατάλληλη προετοιμασία. Κυριολεκτικά, «ἐπιλείψει με διηγούμενον ὁ χρόνος» (Ἑβρ. ια΄ 32), θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε καὶ μεῖς, ἐπαναλαμβάνοντας τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή.

-Β-

Ὁ κατὰ κόσμον Σωτήριος Οἰκονομίδης γεννήθηκε τὸν Ἰούνιο τοῦ 1922 στὰ Καλογριανὰ Καρδίτσης. Ὑπῆρξε τέκνο εὐσεβῶν γονέων (ὁ πατέρας του ἦταν δάσκαλος), καὶ ἀπὸ τὴν μικρὴ του ἡλικία ἔτρεφε τὸν πόθο πρὸς τὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα. Ἔτσι, λοιπόν, ἀφοῦ τελείωσε τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο τῆς ἰδιαίτερης πατρίδος του καὶ τὸ ἡμιγυμνάσιο Φαρσάλων, ἐφοίτησε στὸ τότε Ἱεροδιδασκαλεῖο Κορίνθου, ὅταν δὲ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖο αὐτὸ καταργήθηκε, ἐφοίτησε στὸ Γυμνάσιο τῆς Καρδίτσας, ἀπ' ὅπου ἔλαβε τὸ ἀπολυτήριο τὸ ἔτος 1941. Στὴν συνέχεια, γράφτηκε στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, παίρνοντας τὸ πτυχίο του τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1949 μὲ τὸν βαθμὸ «λίαν καλῶς».

Στὸ διάστημα αὐτό, ὁ Σωτήριος Οἰκονομίδης ὑπηρέτησε στὶς ἔνοπλες Δυνάμεις, κατὰ τὴν περίοδο τοῦ συμμοριτοπολέμου, ἐπὶ 28 μῆνες, καὶ μάλιστα στὴν Θρησκευτικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Στρατοῦ, ὅπου ἀνέπτυξε ἀξιόλογη δράση. Ἀπὸ τὴν περίοδο ἐκείνη σώζεται στὴν Βιβλιοθήκη του μία Ἁγία Γραφή (ἔκδοση τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας), τὴν ὁποία τοῦ τὴν εἶχε χαρίσει μὲ τὴν ἀκόλουθη χαρακτηριστικὴ ἀφιέρωση, ποὺ πρέπει νὰ ἐντυπωθῆ στὶς καρδιὲς ὅλων μας, ἰδιαίτερα, ὅμως, στὶς καρδιὲς τῶν Θεολόγων, Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν, ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης (καὶ σήμερα Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης) Αὐγουστῖνος Καντιώτης, ἱεροκήρυξ τοῦ Β΄ Σ.Σ. Ἔγραφε, λοιπόν, ἡ θερμὴ ἐκείνη ἀφιέρωση : «Εἰς τὸν ἀγαπητὸν μοι ὁπλίτην - θεολόγον Σωτήριον Οἰκονομίδην, δωρεῖται ἡ ΙΕΡΑ ΒΙΒΛΟΣ διὰ νὰ τὴν μελετᾷ καθημερινῶς. Εἶναι - κατὰ ἱ. Χρυσόστομον - ΙΑΤΡΕΙΟΝ , ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟΝ. Λάμβανε λοιπόν ἐκεῖθεν, ἀγαπητὲ Σωτήριε, ΦΑΡΜΑΚΑ, ΟΠΛΑ. Μὴ λησμονῆς : Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ. Β΄Σ.Τ. 904 τῇ 18-11-48. Αὐγουστῖνος Καντιώτης. Ἱεροκήρυξ Β΄ Σ.Σ. ».

Στὰ φοιτητικὰ του χρόνια, γιὰ νὰ ἐξοικονομῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἐργαζόταν ὡς νεωκόρος στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Κωνσταντίνου, στὴν Ὁμόνοια, θέση στὴν ὁποία εἶχε πρωτύτερα ἐργασθῆ ὁ τότε λαϊκὸς καὶ μετέπειτα πρωτοπρεσβύτερος, ἀείμνηστος τώρα καὶ αὐτός, π. Εὐάγγελος Μήτσης, ποὺ ὑπηρέτησε ἀρκετὰ χρόνια στὸν Ἱ. Ναὸ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας Πατρῶν.

Τότε, στὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο, προϊστάμενος ἦταν ὁ ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Ταβλαδωράκης, μετέπειτα Μητροπολίτης Ἀργολίδος καὶ Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀσκήσει βαθυτάτη ἐπίδραση στὸν νεαρὸ νεωκόρο Σωτήριο Οἰκονομίδη, ὅπως τὸ εἴχαμε ἐπανειλημμένως ἀκούσει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν μακαριστὸ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ, ἀλλὰ καὶ ὅπως φαίνεται ἀπὸ ἐπιστολὴ ποὺ εἶχε στείλει στὸν Ἀργολίδος Χρυσόστομο, ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, μὲ ἡμερομηνία 24 Δεκεμβρίου 1963. «Πόσα δὲν ἐνθυμοῦμαι τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἀπὸ τὴν περίοδον τῆς δοκιμασίας τοῦ Ἔθνους μας !

(σημ. : ἐννοεῖ τὴν Κατοχὴ καὶ τὸ Δεκεμβριανὸ Κίνημα). Μοῦ μένει πρὸ παντὸς ζωηρὰ εἰς τὴν μνήμην μου τὸ θάρρος Σας, ἡ παρρησία Σας, ἡ γενναιότης Σας, μὲ τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίσατε τὰς σκοτεινὰς δυνάμεις τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. Πόσον νοσταλγῶ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου !» (Ἀρχεῖον ἀλληλογραφίας τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου).

-Γ-

Στὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 1950, ὁ νεαρὸς θεολόγος Σωτήριος Οἰκονομίδης βρέθηκε στὴν Καλαμάτα, ὅπου, κυριολεκτικά, ἄφησε ἐποχὴ μὲ τὰ φλογερὰ κηρύγματά του, τὰ ὁποῖα πλήθη λαοῦ ἔσπευδαν νὰ τὰ παρακολουθήσουν. Ἀλλὰ καὶ τὰ κατηχητικὰ μαθήματα εἵλκυαν πολλοὺς νέους, γιατὶ εὕρισκαν σ' αὐτὰ σωστὲς καὶ ξεκάθαρες ἀπαντήσεις στοὺς νεανικοὺς τους προβληματισμούς. Πέρασαν πάνω ἀπὸ 50 χρόνια ἀπὸ τότε. Ὅμως, **ἀκόμη καὶ τώρα, πολλοὶ Καλαματιανοὶ θυμοῦνται μὲ νοσταλγία καὶ ἀγάπη τὸν νεαρὸ ἐκεῖνο ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου Σωτήριο Οἰκονομίδη.**

Στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1950, ἐκάρη μοναχὸς στὴν Μονὴ Πετράκη τῶν Ἀθηνῶν καὶ μετωνομάσθηκε ἀπὸ Σωτήριος σὲ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ, ἐνῷ στὶς 30 Αὐγούστου τοῦ 1956 χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη Λήμνου καὶ μετέπειτα Τρίκκης καὶ Σταγῶν κυρὸ Διονύσιο. Τέλος, στὶς 26 Ἰουνίου 1957 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος, ἔλαβε δὲ καὶ τὸ ὀφφίκιο τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Ἰωαννίνων Δημήτριο. Συνέχισε δὲ τὸ ἔργο τοῦ Ἱεροκήρυκος στὴν ἱστορικὴ Μητρόπολη, ἔργο ποὺ τὸ εἶχε ἀρχίσει ἀμέσως μετὰ τὸν διορισμὸ του, τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1957.

Τόσον ὁ Μητροπολίτης Δημήτριος, ὅσον καὶ ὁ διάδοχός του (καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν) Σεραφείμ, ἀνέθεσαν στὸν π. Σεβαστιανὸ καὶ τὴν διδασκαλία στὸ Ἱεροδιδασκαλεῖο τῆς Ἱ. Μονῆς Βελλᾶς καθὼς καὶ στὸ ἐκεῖ Κατώτερο Ἐκκλησιαστικὸ Φροντιστήριο, ἐπὶ διετίαν, θεολογικῶν μαθημάτων (Ὁμιλητικῆς, Λειτουργικῆς, Κατηχητικῆς καὶ Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης). Ἀκόμη, ὁ π. Σεβαστιανός, γιὰ περισσότερο ἀπὸ δὺο χρόνια ἐδίδαξε στοὺς σπουδαστὲς τῆς Ζωσιμαίας Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἰωαννίνων τὸ μάθημα τῆς Θρησκειολογίας καὶ τῆς Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης, χωρὶς καθόλου νὰ παραλείπῃ τὴν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων ποὺ εἶχε ὡς Ἱεροκήρυξ, Κατηχητὴς καὶ Πνευματικὸς τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων. Εἰδικώτερα, κατὰ τὰ ἔτη 1964-1965-1966 ὁ π. Σεβαστιανὸς ἐθηριομάχησε κυριολεκτικὰ ἐναντίον τῶν διαφόρων ὑλιστικῶν ἰδεῶν, ποὺ εἶχαν ἀρχίσει τότε νὰ εἰσβάλουν ὁρμητικά, κυρίως στὰ Πανεπιστήμια καὶ μάλιστα στὸ Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων. Μὲ λόγο δυνατό, τεκμηριωμένο, πειστικό, κατετρόπωνε τὰ ὀχυρὰ τῆς ἀπιστίας ἐνισχύοντας τοὺς ὀλιγοψύχους καί, γενικῶς, στηρίζοντας τοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι στὸ πρόσωπό του ἔβλεπαν τὸν πνευματικὸ ταγό, τὸν ὁποῖον μποροῦσαν νὰ ἐμπιστεύωνται. Γιατί, πραγματικά, αὐτὸς ὁ τέλεια ἀκτήμων ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ φλογερὸς ἀγωνιστὴς τῆς ἀλήθειας, αὐτὸς ποὺ κέντρο τῆς ζωῆς του εἶχε τὸν Χριστό, γινόταν τώρα ὁ δυνατὸς μαγνήτης καὶ ὁ πόλος ἕλξεως πολλῶν, πάρα πολλῶν νεανικῶν ψυχῶν. Αὐτοὶ οἱ νέοι, ἀλλὰ καὶ οἱ μεγαλύτερης ἡλικίας ἄνθρωποι συνωστίζονταν στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, γιὰ ν' ἀκοῦνε τὰ θεσπέσια κηρύγματά του. Κι' ὅπως ὁμολογοῦν αὐτόπτες μάρτυρες, ὁ εὐμεγέθης ἐκεῖνος ναὸς δὲν χωροῦσε τὰ πλήθη, ὥστε πολλοὶ νὰ μένουν στὸ προαύλιο (χειμῶνα καιρό !), ἀπ' ὅπου παρακολουθοῦσαν τὴν μετάδοση τοῦ θείου λόγου ἀπὸ τὰ μεγάφωνα.

Ἔτσι, δὲν εἶναι παράξενο, ὅτι στὴν περιλάλητη Διαθήκη του ἐσημείωνε ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης : «Ἡ θητεία μου εἰς Ἰωάννινα ὡς Ἱεροκήρυκος ἀποτελεῖ τὴν ὡραιοτέραν ἐποχὴν τῆς ζωῆς μου. Εὐχαριστῶ φίλους, συνεργάτες, καθὼς καὶ ὅλον τὸν γενναῖον Ἠπειρωτικὸν λαὸν διὰ τὴν ἀγάπην τους καὶ τὴν ἐκτίμησίν τους».

-Δ-

Ὅλα αὐτά, ὅμως, μέχρι τὸ 1967. Γιατὶ τὴν χρονιὰ ἐκείνη, τὸ ἐρευνητικὸ χέρι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμου ἀνέσυρε τὸν π. Σεβαστιανὸ ἀπὸ τὴν ἑκούσια ἀφάνειά του, καὶ μὲ τὶς ψῆφους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸν ἀνέδειξε σὲ Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης. Ὁ ταπεινὸς ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου πόνεσε πολύ, ἡ καρδιὰ του σπάραξε γι' αὐτὸ τὸ ξερρίζωμα ἀπὸ τὰ Γιάννινα. Ἔπεσε στὰ γόνατα τοῦ Ἱερωνύμου καὶ μὲ κλάματα παρακάλεσε νὰ μὴ προαχθῇ. Ὅμως, ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἦταν ἀμετάκλητη. Ἔτσι, λοιπόν, ὁ σεμνὸς λευΐτης τὴν δέχθηκε σὰν θέλημα Θεοῦ καὶ ὑποτάχθηκε στὴν βουλὴ τοῦ Ὑψίστου μὲ ταπείνωση καὶ ὑπακοή. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸς καὶ χαριτωμένος συνάμα ὁ διάλογος τοῦ Μητροπολίτου

ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ, ὅταν ὁ τελευταῖος εἶχε ἐπισκεφθῆ, τὸ 1985, τὴν ἀκριτικὴ μας Ἐπαρχία. Τὴν ὥρα ποὺ ἔτρωγαν, ἦλθε ὁ λόγος γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ, ὁ ὁποῖος ὑπενθύμισε στὸν Ἀρχιεπίσκοπο τὴν ἄρνησή του νὰ δεχθῆ τὸ ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα. «Τὸ θυμᾶμαι», εἶπε ὁ μακαριστὸς ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ. Καὶ πρόσθεσε : «Εὐτυχῶς ποὺ δὲν σ' ἄκουσα» ! Γιατί, πραγματικά, ὁ ἀείμνηστος Προκαθήμενος ἐκτιμοῦσε βαθύτατα τὸν ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ καὶ ἀναγνώριζε τὸ ἔργο του.

Θέλοντας, λοιπόν, καὶ μή, ὁ Δεσπότης μας ἔβαλε «τὸ χέρι στ' ἀλέτρι». Κι' ἄρχισε, μὲ ζῆλο ἱεραποστολικό, πού, ἄλλωστε, ἦταν γνώριμος σ' αὐτόν, νὰ ὀργώνη τὴν Ἐπαρχία του μὲ περιοδεῖες συνεχεῖς, μὲ κηρύγματα, κατηχητικά, ἁγιογραφικοὺς κύκλους, χειροτονίες καλῶν κληρικῶν κ.ο.κ. Ἀκόμη, ἵδρυσε Φιλανθρωπικὰ Ἱδρύματα (ὅπως τὸ Γηροκομεῖο καὶ τὰ δύο μαθητικὰ Οἰκοτροφεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων), καθὼς καὶ τὸ «Ράδιο Δρυϊνούπολη», τὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Μητροπόλεώς μας. **Ἡ ἀκριτικὴ Ἐπαρχία παρουσίαζε ἕνα πρωτοφανῆ πνευματικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ ὀργασμό.**

-Ε-

Ἀλλά, ἐκεῖ ποὺ ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ φάνηκε ἀπαράμιλλος καὶ σθεναρὸς ἀγωνιστής, ἦταν **τὸ ἐθνικὸ θέμα τῆς Βορείου Ἠπείρου.** Μὲ τὴν συναίνεση τῶν κατὰ τόπους Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ μὲ τὴν φροντίδα ἐπιτοπίων συλλόγων, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν οὐσιαστικὴ συμπαράσταση τῆς Σ.Φ.Ε.Β.Α. καὶ τοῦ ΠΑ.ΣΥ.Β.Α. εἶχε ἐπισκεφθῆ πολλὲς πόλεις τῆς Πατρίδος μας. Ἀπὸ τὴν Ἤπειρο μέχρι τὴν Λακωνία κι' ἀπὸ τὴν Μακεδονία καὶ τὴν Θράκη μέχρι τὴν λεβεντογέννα Κρήτη, ἡ φωνὴ του, βροντερὴ καὶ ἀφυπνιστική, ἠλέκτρισε τὸ ἐθνικὸ φιλότιμο τῶν Ἑλλήνων. Καὶ φάνηκε, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, ὅτι τὰ ἐθνικὰ θέματα - ὅταν, βέβαια, προβάλλωνται μὲ εἰλικρίνεια καὶ ἀνιδιοτέλεια - συγκινοῦν βαθειὰ τὸν λαὸ μας. Ὅσοι παρακολούθησαν, ἔστω καὶ γιὰ λίγο, τὸ ἀσταμάτητο ὁδοιπορικὸ τοῦ ἀκρίτα Ἱεράρχη, ἔχουν νὰ λένε γιὰ ἕνα πραγκατικὸ παλλαϊκὸ ξεσηκωμὸ ὑπὲρ τῆς «ἐσταυρωμένης» Βορείου Ἠπείρου. Τὰ παταγώδη χειροκροτήματα, τὰ παλμώδη συνθήματα, τὰ ἀναρίθμητα μάτια, ποὺ ἦταν πλημμυρισμένα μὲ δάκρυα γιὰ τὸ δρᾶμα τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν, ὅπως ἁδρὰ τὸ παρουσίαζε ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ στὶς ὁμιλίες του, αὐτὸ ἀκριβῶς μαρτυροῦσαν. Κι' ἔτρεχε κι' ἔτρεχε ἀσταμάτητα ὁ σεμνὸς ἀγωνιστής, λὲς κι' ἤξερε ὅτι «ταχινή» θὰ ἦταν ἡ ἔξοδός του ἀπὸ τοῦτο τὸν κόσμο, κι' ἤθελε νὰ προλάβη νὰ φέρη παντοῦ τὸ μήνυμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἔκλεινε ὅλες σχεδὸν τὶς ὁμιλίες του: «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ ! ΚΑΙ Η ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΝΕΣΤΗ !».

Κάποτε, ἔκρινε πὼς ἦταν καιρὸς νὰ μεταβῆ καὶ στὸ ἐξωτερικό. Τὰ μηνύματα ποὺ φθάνανε στὴν Μητρόπολή του, τὸ λέγανε ξεκάθαρα : Ἔπρεπε νὰ διαφωτισθῆ καὶ ὁ ἀπόδημος Ἑλληνισμός, ἀλλὰ καὶ οἱ Διεθνεῖς Ὀργανισμοί, πού, βραχυκυκλωμένοι - ἀλλοίμονο - ἀπὸ ἀνθελληνικὲς δυνάμεις, δὲν καταδέχονταν ἤ δὲν μποροῦσαν νὰ καταπιαστοῦν μὲ τὸ Βορειοηπειρωτικὸ ζήτημα· κι' ἄφηναν - χριστιανοὶ αὐτοί - ἄφηναν ἕνα λαὸ μὲ μακραίωνη ἱστορία, μὲ ἐκπληκτικὸ πολιτισμό, μὲ χριστιανικὴ παράδοση, νὰ στενάζη κάτω ἀπὸ τὸ ἀπάνθρωπο ἀλβανικὸ καθεστώς, μέσα στὴν καρδιὰ τῆς Εὐρώπης.

Ἔτσι, δὲν ἐδίστασε. Ἄπλωσε τὶς δυνατὲς φτεροῦγες του καὶ πέταξε στὸ Στρασβοῦργο, στὸ Λονδῖνο, στὶς Βρυξέλλες. Ἔφτασε, ἀκόμη, μέχρι καὶ στὸ Κογκρέσσο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ - αὐτὸς ποὺ δὲν ἤξερε ἄλλη γλῶσσα ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλληνική - μετέφερε «τὸ δρᾶμα καὶ τὸ κλάμα» τῶν 400.000 ὑποδούλων Βορειοηπειρωτῶν στοὺς μεγάλους καὶ στοὺς τρανοὺς τῆς γῆς, ποὺ συχνά, δυστυχῶς, ἀποδεικνύονται μικροὶ καὶ ἀνάξιοι, πληθωρικοὶ στὰ λόγια καὶ φτωχοὶ στὰ ἔργα γιὰ τὸν σεβασμὸ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν κατατρεγμένων καὶ τῶν ἀδυνάτων τῆς γῆς. Γιατί, ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ μπορεῖ - ὅπως εἴπαμε πρωτύτερα - νὰ μὴν ἐγνώριζε ἄλλη γλῶσσα ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλληνική, ἐγνώριζε, ὅμως, τὴν γλῶσσα ἐκείνη, ποὺ συγκινεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ ἔθνους : Τὴν γλῶσσα τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ποὺ φέρνει κοντὰ τὶς καρδιὲς καὶ τὶς κάνει νὰ χτυποῦν στὸν ἴδιο ρυθμό.

Συχνὰ ἔλεγε καὶ ἐπανελάμβανε, ὅτι θὰ ἔλθη **«τὸ ποθούμενο»,** ποὺ ἀνέφερε ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, καὶ γιὰ τὴν Βόρειο Ἤπειρο. Κάποτε, λοιπόν, τὸν ἐρώτησαν : «Μὰ, Σεβασμιώτατε, ποιὸς ξέρει πότε θαρθῆ «τὸ ποθούμενο» γιὰ τὴν Βόρειο Ἤπειρο· καὶ σεῖς ἆρά γε, θὰ ζήσετε μέχρι τότε γιὰ νὰ τὸ χαρῆτε ;». Σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης ἀπάντησε ἤρεμα καὶ ἀποφασιστικά : «Ὁ Ρήγας Φερραῖος τραγούδησε τὴν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος, μὰ δὲν τὴν χάρηκε. Κι' ὁ Μᾶρκος Μπότσαρης πολέμησε γι' αὐτήν, μὰ δὲν ἐπρόλαβε νὰ τὴν ἰδῆ. Ὁ Θεὸς δὲν θὰ μοῦ πῆ

ἄν πέτυχα τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάσταση τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ὄχι. **Θὰ μὲ ρωτήση μόνον ἄν τώρα ἔκανα αὐτὸ ποὺ μποροῦσα καὶ ποὺ ἔπρεπε».**

Κὰπως ἔτσι καὶ μεῖς πρέπει νὰ τοποθετήσουμε τὰ πράγματα στὴν ζωὴ μας : Κάνοντας, δηλαδή, τὸ καθῆκον καὶ τὸ χρέος ποὺ ἔχουμε **τώρα**, κι' ἀφήνοντας τὸ μέλλον στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος γνωρίζει ἄν καὶ πῶς καὶ πότε θὰ ὑλοποιήση τὰ σχέδια καὶ τὶς ἐπιθυμίες μας.

Πάντως, μὲ τοῦτα τὰ λόγια ἀναρίθμητες καρδιὲς τονώθηκαν. Ἀλλὰ καὶ πόσοι ἄνθρωποι - καὶ μάλιστα νέοι ἄνθρωποι - παρακινήθηκαν νὰ συνεχίσουν νὰ ἀγωνίζωνται «τὸν καλὸν ἀγῶνα» γιὰ Χριστὸ καὶ Ἑλλάδα, ἀλύγιστα, ἀταλάντευτα, ἀσυμβίβαστα ! Νὰ ἀγωνίζωνται κάτω ἀπὸ τὸ τριμμένο, ἀλλὰ καθαρὸ καὶ τίμιο ράσο τοῦ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ, ποὺ εἶχε, γίνει, πραγματικά, σημαία καὶ φλάμπουρο, ὅπως συνθηματικὰ καὶ ρυθμικὰ τὸ φώναζαν, σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις γιὰ τὸ Βορειοηπειρωτικό, τὰ παιδιὰ τῆς Σ.Φ.Ε.Β.Α., τὰ δικὰ του παιδιά : **«Ὅταν τὸ ράσο γίνεται σημαία, τότε ἡ νίκη εἶναι βεβαία»!** Θὰ ἦταν δὲ σοβαρὴ παράλειψη νὰ μὴν ἀναφέρουμε τὰ δύο Ἐπιστημονικὰ Συνέδρια γιὰ τὸ Βορειοηπειρωτικὸ ζήτημα, ποὺ ὠργάνωσε τὸ 1987 καὶ τὸ 1990, τὰ ὁποῖα εἶχαν μεγάλη ἀπήχηση στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικό.

-ΣΤ-

Ὡστόσο, ὅμως, θὰ ἦταν λάθος νὰ νομισθῆ ὅτι ὁ τιτάνιος ἀγώνας τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως δεχόταν μόνο ἐπαίνους καὶ ἐπευφημίες. Ὄχι ! **Ὑπῆρξαν καὶ ἀντιδράσεις πολλὲς καὶ συχνὰ σκληρὲς καὶ ἀνελέητες.** Καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ἀρχιερατείας του, ἰδιαίτερα κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ κυριολεκτικὰ ἐθηριομάχησε ἐναντίον τῶν Ἀλβανῶν καὶ - ποιός, ἀλήθεια, θὰ τὸ ἐπίστευε - **κυρίως ἐναντίον τῶν ἐνταῦθα φιλοαλβανῶν,** ποὺ ἐπεδίωκαν μὲ μανία νὰ τὸν σπιλώσουν, νὰ τὸν μειώσουν, νὰ τὸν ἐξουθενώσουν, καὶ ποὺ σὲ κάποια φάση μεθόδευαν κι' αὐτὴ τὴν φυσικὴ ἐξόντωσή του !

Ἀλλά, ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια ὁ Θεὸς τὸ ἔχει βεβαιώσει, κι' ὁ λόγος Του - θεόπνευστος καὶ ἄρα αἰώνιος - ἔχει καταχωρηθῆ στὴν Ἁγία Γραφή, δίνοντας ἐλπίδα καὶ θάρρος στὸν μαχητὴ τοῦ καλοῦ : «Μεγάλη ἡ ἀλήθεια καὶ ὑπερισχύει» (Α΄ Ἔσδρα δ΄ 4). Καὶ ἀκριβῶς, καθὼς κυλοῦσαν τὰ χρόνια καὶ οἱ ἐξελίξεις ἐρχόντουσαν πιὰ σὰν χιονοστιβάδες, φάνηκε ξεκάθαρα, ὅτι ὁ ἀγώνας τοῦ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ δὲν εἶχε οὔτε σκοπιμότητες, οὔτε ἰδιοτέλειες, οὔτε κομματικοὺς ὑπολογισμούς. Ὁ ἴδιος ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης, λίγους μῆνες πρὶν ἀπὸ τὸ ὁσιακὸ του τέλος, ἔγραφε στὴν Διαθήκη του : «Ζητῶ, τώρα, συγγνώμην ἀπὸ ὅλους, ὅσους ἐλύπησα ἤ ἐπίκρανα καθ' οἱονδήποτε τρόπον. Παρέχω δὲ καὶ ἐγὼ τὴν ἐξ' ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας μου συγχώρησιν εἰς ὅσους, ἄθελά τους, μὲ ἐλύπησαν καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τοῦ ἐθνικοῦ θέματος τῆς Βορείου Ἠπείρου. Τώρα ἀσφαλῶς, ὅπως ἐξελίχθηκαν τὰ πράγματα, ὅλοι ὑποθέτω θὰ ἀντελήφθησαν τὴν ἀγνότητα τῶν προθέσεών μου». Τὰ καυτὰ δάκρυα καὶ τὸ βαρὺ πένθος ὅλου τοῦ λαοῦ τῆς ἀκριτικῆς Μητροπόλεώς του, τὸσο κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ὑποδοχῆς τοῦ σκηνώματός του, ὅσο καὶ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας του, ἐπεκύρωσαν κατὰ τὸν πλέον πανηγυρικὸ τρόπο τὸν θεόπνευστο λόγο τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν βεβαιότητα τοῦ ἐκλίποντος Ἱεράρχου γιὰ τῆς ἀλήθειας τὴν ὁριστικὴ καὶ ἀμετάκλητη νίκη !

-Ζ-

Συχνά, θέλησαν πολλοὶ νὰ παρασημοφορήσουν τὸν ἀγωνιστὴ Ἱεράρχη ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ. Ἡ **ἄρνησή του, ὅμως, ἦταν πάντοτε κατηγορηματική** : «Ὄχι, ἔλεγε. Παράσημα δὲν δέχομαι. Καὶ διότι ὁ ἀγώνας δὲν ὡλοκληρώθηκε, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν θέλω νὰ δοθῆ ἀφορμὴ σὲ κάποιους νὰ ποῦν, ὅτι ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ἀγωνίζεται γιὰ νὰ παίρνη παράσημα, κι' ἔτσι νὰ χωλαίνη καὶ νὰ πάσχη ἡ ἱερὴ προσπάθειά μας». Κι' αὐτό, ἐνῷ τὸ ὄνομά του εἶχε γίνει ὕμνος καὶ σύμβολο στὸν Ἑλληνισμὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ τὰ βιβλία ποὖχε γράψει γιὰ τὸ Βορειοηπειρωτικὸ κυκλοφοροῦσαν σὲ χιλιάδες ἀντίτυπα καὶ διαβαζόντουσαν μὲ λαχτάρα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες.

Ἔδειχνε ἔτσι, πέρα τῶν ἄλλων, καὶ τὴν βαθειὰ ταπείνωσή του, ποὺ ἐκδηλωνόταν κι' ἀπὸ τὰ περιττὰ καὶ λιτὰ ἄμφια, τὰ ὁποῖα φοροῦσε ὅταν λειτουργοῦσε στὸ Ἅγιο Θυσιαστήριο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ πτωχὸ Ἐπισκοπεῖο στὸ ὁποῖο διέμενε. Ὑπῆρξε ἀπόλυτα ἀκτήμων, ὅπως, ἄλλωστε, τὸ ἐβεβαίωνε στὴν Διαθήκη του, ὅπου, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔγραφε : «Περιουσίαν ἀτομικὴν κινητὴν ἢ ἀκίνητον, δὲν ἔχω νὰ ἀφήσω. Οὔτε ἐκληρονόμησα, οὔτε ἀπέκτησα μὲ τὴν Ἱερωσύνην μου. Ὅ,τι χρήματα εὑρεθοῦν εἰς τὸ Γραφεῖον μου, γνωρίζουν οἱ στενοὶ μου συνεργάται, ὅτι ἀνήκουν εἰς φιλανθρωπικοὺς σκοπούς».

Ναί ! Ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης ἦταν φτωχὸς στὰ ὑλικά. Ἦταν, ὅμως, πλούσιος στὰ πνευματικά. Πραγματικὸς ἄρχοντας. Κι' ἂν δὲν εἶναι ἀσεβὴς ἡ σύγκριση, θὰ μποροῦσε καὶ στὸν ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ νὰ δοθῆ ὁ τίτλος ποὺ δόθηκε ἄλλοτε στὸν ὑπέροχο Πρωθιεράρχη τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΑΝΘΟ τὸν ἀπὸ Τραπεζοῦντος : **«Ὁ Πρίγκηψ τῆς Ἐκκλησίας».** Γιατί, ὄντως, καὶ ὁ ἀκρίτας Ἱεράρχης ὑπῆρξε - χωρὶς ὑπερβολή - ἕνας ἐκκλησιαστικὸς ἄνδρας, ποὺ θύμιζε ἀλλοτινοὺς καιροὺς καὶ ποὺ ἔφερνε στὴν μνήμη τὸν θρυλικὸ ΓΕΡΜΑΝΟ ΚΑΡΑΒΑΓΓΕΛΗ, τοὺς Ἐθνομάρτυρες Μητροπολῖτες Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ, Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟ καὶ Γρεβενῶν ΑΙΜΙΛΙΑΝΟ, καθὼς καὶ ὅλη τὴν χορεία τῶν παλαιῶν καὶ λαμπρῶν ἐκείνων Ἱεραρχῶν, οἱ ὁποῖοι - χριστιανικὰ σεμνοὶ καὶ ἐθνικὰ ὑπερήφανοι - ἀγωνίστηκαν σθεναρά, σὲ χαλεποὺς καιρούς, «ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος». Κι' ὅταν ἔπεσαν τὰ ἠλεκτροφόρα συρματοπλέγματα (ποὺ τύλιγαν ἀσφυκτικὰ καὶ θανάσιμα τὴν Ἀλβανία καὶ τὴν Βόρειο Ἤπειρο), δέχθηκε στὴν Μητρόπολή του πλήθη Βορειοηπειρωτῶν καὶ Ἀλβανῶν, προσφέροντας σὲ ὅλους ἀδιακρίτως περίθαλψη, στοργὴ καὶ ἀγάπη. Κι' ἔβγαλε φτερὰ κι' ἔτρεχε στοὺς καταυλισμούς, ὅπου ἐφιλοξενοῦντο οἱ πρόσφυγες, γιὰ νὰ συμπαρασταθῆ στὴν ἀπέραντη φτώχεια καὶ στὴν ἀνείπωτη δυστυχία τους. Βέβαια, ὁ ἀοίδιμος Ἱεράρχης δὲν εἶχε καθόλου ἱκανοποιηθῆ ἀπὸ τὴν ἀθρόα εἴσοδο τῶν Βορειοηπειρωτῶν στὴν Ἑλλάδα. Καὶ γι' αὐτό, μὲ ἐπανειλημμένα διαβήματά του ἐφιστοῦσε τὴν προσοχὴ τῶν ἁρμοδίων, ἀλλὰ, ἀτυχῶς, μιλοῦσε «εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων»...

-Η-

Ἀλλ' ἐνῶ ἡ πορεία τοῦ Μητροπολίτου ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ διαγραφόταν λαμπρή, «ἄλλως ἔδοξε τῷ Κυρίῳ». Ἔπειτα ἀπὸ σύντομη ἀσθένεια, παρέδωσε τὸ πνεῦμα στὸν Κύριό του τὸ πρωῒ τῆς Δευτέρας, 12ης Δεκεμβρίου 1994, στὸ Πανεπιστημιακὸ Νοσοκομεῖο τῆς Ἠπειρωτικῆς πρωτεύουσας. Τὸ σκήνωμά του μετεφέρθη στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου ἐξετέθη σὲ λαϊκὸ προσκύνημα, καὶ στὴν συνέχεια στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ τῆς Κονίτσης, μέχρι τὶς 14 τοῦ ἴδιου μήνα, ὁπότε καὶ ἔγινε ἡ κηδεία του μὲ τὴν συμμετοχὴ πλειάδος Ἀρχιερέων, πολλῶν Κληρικῶν καὶ χιλιάδων λαοῦ. Ἡ ταφὴ του, σύμφωνα μὲ ἐπιθυμία του, ποὺ τὴν εἶχε διατυπώσει στὴν Διαθήκη του, πραγματοποιήθηκε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου Μολυβδοσκεπάστου, σὲ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπὸ τὴν ἀλύτρωτη γῆ τῆς Βορείου Ἠπείρου, στοὺς Ἕλληνες κατοίκους τῆς ὁποίας ἄφησε τοῦτες τῖς βαρυσήμαντες ὑποθῆκες : «Τὶ νὰ εἴπω διὰ τοὺς προσφιλεῖς μου ἀδελφοὺς καὶ πονεμένους Βορειοηπειρῶτες, τοὺς ὁποίους τόσον πολὺ ἠγάπησα καὶ ἠγωνίσθην μὲ ὅλες μου τὶς δυνάμεις, διὰ τὰ δικαιώματά τους ; Λυποῦμαι μόνον πικρά, διότι τὸ ἐπίσημον κράτος δὲν ἔδειξε τὸ ἁρμόζον ἐνδιαφέρον, ὁπότε τὰ πράγματα θὰ ἦσαν σήμερα πολὺ καλύτερα εἰς τὴν πολυπαθῆ Β. Ἤπειρον. Πάντως, παρακαλῶ τοὺς ἀδελφοὺς Βορειοηπειρῶτες νὰ μείνουν στὸν τόπο τους καὶ νὰ συνεχίσουν ἑνωμένοι καὶ μονοιασμένοι τὸν Ἀγῶνα τους διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων τους. «Ἰσχὺς ἐν τῇ ἑνώσει». Ἐγὼ δὲ ταπεινῶς θὰ προσεύχωμαι ὑπὲρ τοῦ Λυτρωμοῦ των».

Τὴν συγκίνηση καὶ τὴν ὀδύνη, ποὺ προκάλεσε ἡ ἐκδημία τοῦ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ, τὴν μετέδωσαν ἐπανειλημμένως οἱ κρατικοὶ καὶ ἰδιωτικοὶ ραδιοφωνικοὶ καὶ τηλεοπτικοὶ σταθμοί, ἀλλὰ καὶ ὁ ἡμερήσιος καὶ περιοδικὸς Τύπος, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔντυπα, μὲ ἐκτενῆ ἄρθρα, ρεπορτάζ καὶ σχόλια, καθὼς καὶ μὲ περιγραφὲς καὶ ποικίλο φωτογραφικὸ ὑλικό, τόσον ἀπὸ τὴν ἐξόδιο ἀκολουθία, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν ταφὴ τοῦ ἱεροῦ ἀνδρός. Ἰδού, προχείρως, κάποιοι χαρακτηριστικοὶ τίτλοι ἀθηναϊκῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν : «Ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ἐκοιμήθη. Ἡ Κόνιτσα πενθεῖ τὸν Μεγάλο της νεκρό, τὸν Ἱεράρχη ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ» («Νέοι Ἀγῶνες Ἠπείρου» 13.12.94). «Σ' αὐτὸ τὸ φέρετρο ἀκουμπάει ἡ Ἑλλάδα» («Ἐλεύθερος Τύπος» 13.12.1994). «Ὁ ἀγωνιστὴς Ἱεράρχης ἔφυγε» («Χιακὸς Λαός» 13.12.1994). «Κηδεύεται ὁ Μητροπολίτης ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ. Ἡ παρουσία του ἐπὶ 27 χρόνια στὴν ἀκριτικὴ Μητρόπολη (Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης) συνδέθηκε μὲ τὸν ἀγῶνα του γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τοῦ Βορ/κοῦ Ἑλληνισμοῦ, γεγονὸς ποὺ τὸν κατέστησε εὐρέως γνωστὸ στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό»(«ΤΑ ΝΕΑ» 13.12.94). «Ἀπεδήμησε ὁ ἀκάματος μαχητὴς τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος Μητροπολίτης ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ» («Ἀργειακὸν Βῆμα» 14.12.94). «Μεγάλη ἀπώλεια ὁ θάνατος τοῦ Μητροπολίτου ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ γιὰ Ἐκκλησία καὶ Ἔθνος» («Ἡ Ναυτεμπορική» 13.12.94). «Ἡ Ἐκκλησία ἔχασε ἕναν ἄξιο Ἱεράρχη, ἡ Ἑλλάδα ἕναν πατριώτη καὶ ἡ Βόρειος Ἤπειρος ἕναν ἀληθινὸ ἀγωνιστή» («Ἐλεύθερος» 13.12.94). «Δάκρυσε ἡ

Ἑλλάδα - Χιλιάδες λαοῦ στὸ «ὕστατο χαῖρε» γιὰ τὸν ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ» («Πρωϊνὰ Νέα» 15.12.94). «Ἡ Βόρειος Ἤπειρος θρηνεῖ τὸ ράσο ποὺ ἔγινε σημαία» (περιοδικὸ τῆς Σ.Φ.Ε.Β.Α. τ. 3 , Ἰανουάριος 1995).

Ἀλλὰ, ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν Βόρειο Ἤπειρο συνεχίζεται · μὲ ἄλλες συνθῆκες καὶ μὲ ἄλλους τρόπους. Δὲν σταμάτησε μὲ τὴν ἐκδημία τοῦ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ. Καὶ, σὺν Θεῷ, δὲν θὰ σταματήση. Γιατὶ πιστεύω καὶ ἐγὼ καὶ τὸ διαλαλῶ μαζὶ μὲ τὸν ποιητή, ὅτι ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ «δὲν πέθανε κι' οὔτε κοιμᾶται, Δὲν πέθανε ὁ ἀετός. Καὶ ζεῖ καὶ βασιλεύει ἐκεῖ γιὰ πάντα ὁ μέγας Ἱεράρχης, τῶν πονεμένων ὁ πατέρας, ὁ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ. Δὲν ὑπάρχουν πλέον σύνορα γι' αὐτόν, Μὰ κάθε βράδυ τὼρα περπατεῖ τὴν γῆ τῶν τόσων στεναγμῶν. Καὶ σπίτι - σπίτι καὶ χωριό - χωριό κι' ὡς πέρα, περνάει τὴ νύχτα κι' εὐλογάει. Κι' ἀκόμα, καὶ στὰ ὀνείρατα ἀκόμα καὶ τῶν παιδιῶν καὶ τῶν μανάδων φυσάει τὴ φλόγα δυνατά. Τὴ φλόγα : **Κουράγιο, ἀδέλφια ! Οἱ καμπάνες χτυποῦν Ἀνάσταση !». «Χριστὸς Ἀνέστη ! Καὶ ἡ Βόρειος Ἤπειρος Ἀνέστη» !**

✝ Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης Α Ν Δ Ρ Ε Α Σ